

Dr. Vámos György centenáriuma

Dr. Vámos Éva, Dr. Polyánszky Éva

Éppen száz évvel ezelőtt, az Óbudai Egyetemtől néhány lépésre született Vámos György. Óbudán nőtt fel, tanult, és lett belőle világszerte elismert tudós kutató, intézetvezető, főiskolaalapító. Itt, a jogutód Egyetem falai között ma már a róla elnevezett Vámos teremben tanulnak a jövő mérnökei.

A fiatal mérnök

1912. július 7.-én született Budapesten, és már 17 évesen érettségizett – jeles eredménnyel – a Mátyás reál gimnáziumban. Matematika-fizika szakos tanárnak készülő édesapjától kapta és örökölte a reáliák szeretetét. Budapesten a nagy múltú Királyi József Műegyetemen 1934-ben szerezte meg gépészmérnöki oklevelét, amellyel a csepeli Neményi Papírgyárban sikerült elhelyezkednie 1934-ben. Hamarosan fiatal üzemvezető-helyettesként folytatta a gyárban munkáját. Minthogy a papirosfajták széles skáláját állították elő Csepelen, sokoldalú volt tevékenysége is a gyártás, vizsgálat és munkaszervezés terén. Egy életre eljegyezte magát a papírral.

Gyerekkorom óta emlékszem arra, hogy milyen odaadással foglalkozott a papírral, előállításával, a gépekkel, és a papírral, amely a kultúrát hozza emberközelbe. Szerette a természetet, nagyszerű hegymászó volt, és így már igen korán foglalkoztatta mindaz, amit így foglalt össze: „Az erdő élet, a fa jólét, a papír kultúra” –

ezzel a címmel jelent meg egyik tanulmánya a Papíriparban – és Grazban és Helsinkiben is – a helyszínhez igazán illően beszélt e kérdésekről lenyűgöző tudományos apparátussal, és gyönyörű irodalmi idézetekkel.

Ma már dokumentum-értékűek azok a fotói, amelyeket 1941-ben a BNV-n a Papírgyártás pavilonról készített. Albumában szép betűkkel aláírva sorakoznak az egykori képek: megjegyezte, hogy, mindez hat héttel a háború kitörése előtt zajlott. Mint ahogyan talán mit sem sejtve turistáskodott nem sokkal korábban a Kárpátokban. Ekkor már édesanyámmal közösen jártak az akkori közös lengyel-magyar határvidéken. A fotókon édesanyám alakja, mosolygós portréja tűnt fel a hegyi túrákon, és a zeneakadémiai koncerteken. Sajnos az idilli képek sora hamarosan megszakadt.

Szüleim 1938-ban házasodtak össze. Édesanyám Szarvas Ilona zongoratanár volt, de fényképészetet is tanult. Elkötelezett humánus, művelt és művészszerető emberek voltak mindketten. Nagy szerelem, szép és életre szóló találkozás volt az övük.

Szüleim egy kicsit vártak „jobb időkre”, majd 1942 novemberében megszülettem. A legnehezebb időkben is – féltő szeretettel neveltek, nagy érzelmi és intellektuális útravalóval indítottak az életbe. És ez családjunkban több nemzedékre is hat emberileg az élet minden területén és tudományos munkáinkban is – fiam Eröss Gábor oktatáskutatásában, és majd remélhetőleg két unokámnál.

Édesapámat 1944. március 21.-én korán reggel a rendőrök leszállították a HÉV-ről sok sors társával együtt. Csepelre, a Papírgyárba indult, s nem segített rajta a „nélkülözhetetlen” jelzésű hadiüzemi igazolványa sem. Így már a német megszállás kezdetén származása miatt internálták, majd az auschwitzi koncentrációs táborba vitték. Leírhatatlan szenvedések után leromlott állapotban, de megélte a felszabadulást 1945. május 5.-én Ebensee-ben, ahol amerikai táborigorban gyógyították meg.

Papíripari kutató szervező

1945 őszétől bizakodva és óriási lendülettel kapcsolódott be a lerombolt papíripar újjáépítésébe. 1945 szeptember 1-től a Magyarországi Papírgyárak Munkaközösségének műszaki vezetőjévé, december 1-től a Papíripari Iroda vezetőjévé, majd 1946 augusztus 1-től az Anyag- és Árhivatal papírosztályának vezetőjévé nevezték ki. A koalíciós időkben a sűrű átszervezések során még mindig hasonló vezetői feladatokkal megbízva 1948-ban az Iparügyi Minisztériumban a Papíripari Igazgatóság élére került. Az Állami Műszaki Főiskola papíripari tagozatának vezetésével, az oktatás megszervezésével ugyancsak 1948-ban bízták meg őt. Papírgyártási technológiát adott elő a Főiskolán 1953-ig, jegyzete máig elérhető. A Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete papíripari csoportjának 1945-től elnöke volt, majd a Papír és Nyomdaipari Műszaki Egyesület megalakulásától, 1948-tól kezdve annak társelnöke lett. Itt hozták létre a Papíripar című tudományos folyóiratot, amelynek alapító főszerkesztőjeként több évtizedig tevékenykedett.

1949 márciusától 1973 júniusáig az újonnan létesített Papíripari Kutató Intézet, majd 1964 után a Papíripari Vállalat keretében működő Kutató-és Fejlesztő Intézet igazgatója volt. Néhány hónap alatt a semmiből nőtt ki egy új, dinamikusan fejlődő, nemzetközileg elismert kutatóintézet a Csepeli Papírgyár szomszédságában. Nagyszerű kutatási eredményekkel, szerteágazó nemzetközi kapcsolatokkal büszkélkedett az Intézet, amelynek 50. évfordulós ünnepét is megélhette Vámos György.

A megemlékezésen az öt egymást követő igazgatóról készült közös képen itt láthatóak: Dr. Annus Sándor, Dr. Polyánszky Éva, Dr. Vámos György, Dr. Madai Gyula, Dr. Hernádi Sándor. A Papíripar 2006-ban megjelent jubileumi számából megismerhető az egész nagyszerű történet. A folyóirat nemes küldetését őrzi és újra kiadja az Óbudai Egyetem Médiatechnológiai és Könnyűipari Intézete Dr. Koltai László szerkesztésében. A Magyar Tudományos és Üzemi Szaklapok újságíróinak Egyesületében 1990-től nyolc éven át volt elnöke, és így tagja a FEIA-nak, az "Ipari lapszerkesztők európai egyesületének. Komornik Ferenc, a magyar egyesület jelenlegi elnöke Vámos György emlékére szerkesztői díjat alapított.

A tudós és világpolgár

1956-ban „Cellulózféleségek vizsgálata” című disszertációjával elnyerte a műszaki tudományok kandidátusa fokozatot. 1964-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen c. docens lett, majd 1984-ben, 1994-ben és 1999-ben Arany, Gyémánt és Vas diplomát kapott az Egyetemen.

Számtalan kitüntetés közül kiemeljük a következőket: Kossuth díj II. fokozat 1957-ben, Finn Fehér Rózsa Lovagrend 1969-ben, MTESZ-díj 1974-ben, valamint a Papír-és Nyomdaipari Műszaki Egyesület két rangos díja: A szakmai kultúra fejlesztéséért, arany fokozat, 1960-ban és a Lengyel Lajos díj 1999-ben. 1972-től a Könnyűipari Műszaki Főiskola főigazgatójaként és a Papíripari Tanszék vezető-jeként tudományosan elismert és népszerű felsőoktatási intézményt teremtett Óbudán. Tanárok és

hallgatók sikereiről számol be a szakirodalom és a diákújság is. Tudományos és oktatói tevékenységéről kollégák és barátok virtuális ke-rekasztalánál beszélgetve a lap következő szá-mában írunk bővebben.

A Papíripari Kézikönyv és a négy nyelvű Papíripari ABC főszerkesztőjeként, a Vízjelek társszer-zőjeként és főiskolai jegyzeteivel, valamint több mint 150 tudományos publikációjával jelentős életművet hagyott örökül. Rendkívüli diplomá-ciai érzékkel építette a nemzetközi kapcsolatokat. Számos jelentős nemzetközi szervezetnek volt tagja. 1948 februárjában már ott találjuk a Grazi Műszaki Főiskola papírmérnök-egyesü-letének alapítói között. Ausztriában Victor Bunzl egyesületi elnökkel, s Alexander von Redennel egyaránt barátságba kerül. Tagja volt a Német Papírgyártók Egyesületének (Zellcheming), és a francia papíripari egyesületnek, az ATIP-nak. Er-ről is írt Paul Turel, és legutóbbi könyvében Lo-thar Göttching professor. 1949 óta volt tagja az amerikai TAPPI-nak, és alapító tagja és kétszer elnöke volt az EUCEPA-nak, az Európai Papíripari Műszaki Egyesületek Szövetségének 1971-ben és 1982-83-ban. Tagja és alelnöke volt az IASPM-nek, a Tudományos Papírgyártók Nemzetközi Egyesületének, amelybe két magyar tag, Dr. Szikla Zoltán és Dr. Polyánszky Éva felvételét is ajánlotta. Európai ember – írta róla Bán Zsuzsa fiatal újságíró . Mintha egy nagy családba kerül-tem volna jómagam is – megismerve a szakma nagyjait. Apám nagyszabású terveket készített a KGST Cellulóz és Papíripari munkacsoportjának vezetőjeként 1958-tól – ezekből sok csupán terv maradhatott. Előadásait több nyelven, több

kontinensen tartotta meg. Kutatási eredmé-nyei, kiváló stílusa utoljára Egyesült Államokbeli előadókörútján elismerést váltottak ki. 2007 ok-tóberében Appletonban a Wisconsin állambeli Papírmúzeumban posztumusz a Papíripari Nemzetközi Dicsőség Csarnoka hírességei közé emelték Dr. Vámos Györgyöt.

A Tudomány Nagykövete

E gazdag életműből most tegyük nagyító alá Vá-mos György papíripari munkásságának néhány fontos mozzanatát, melyek emléke tovább él a szakma hazai és külföldi képviselőiben.

Erik Kihlman, az EUCEPA korábbi főigazgatója írta 2006-ban (6): „Vámos György életét át-tekintve lenyűgöz minket erős és sokoldalú sze-mélyisége. A II. világháború idején szerzett rend-kívül súlyos tapasztalatai arra készítették, hogy mindent megtegyen egy, az együttműködésen és békés egymás mellett élésen alapuló jobb világ megteremtéséért. Céljai eléréséhez képes-ségei rendkívüliek voltak, és a szakmához való hozzájárulása kiemelkedő eredményeket hozott. A papíriparon belül úttörő volt mind nemzeti, mind nemzetközi szinten. Hozzájárú-lása a Kelet-Nyugat közti együttműködéshez rendkívül értékes volt.

Lothar Göttching professor /Darmstadti Mű-szaki Egyetem/ szerint (7) Vámos Györgynek – „mint az EUCEPA egyik legjelentősebb hajtóere-jének” köszönhető, hogy még a „a Vasfüggöny korai időszakában” /tehát jóval a rendszerváltás előtt /integrálódott az EUCEPA-ba nemcsak Magyarország /1966/, de Csehszlovákia /1970/, Lengyelország /1972/ és Szlovénia /1982/ is.

Sikeres erőfeszítéseit koronázta három, Magyarországon megrendezett nemzetközi EUCEPA konferencia, melyeken ő elnökölt:

– 1971: A papír nyomtathatósága
– 1982: A papír-és a nyomdaipar folyamatai és szabályozása

– 1992: A papírok és kartonok futtathatóságának és nyomtathatóságának javítása.

Ezekről a konferenciákról Götttsching professzor úgy emlékezik meg, hogy „sikeresek voltak mind szakmai, mind társadalmi szempontból, és mércét állítottak fel az ezt követő konferenciák elé.” Vámos György külföldön mindenütt jó hírért keltette a magyaroknak. Nem lehetett úgy részt venni egy nemzetközi rendezvényen Grenobleban, Baden-Badenben vagy másutt, hogy meg ne kérdezték volna: Hogy van Vámos György? Sokak emlékezetében élt egy-egy szellemes tréfája, udvarias gesztusa, négy nyelven elmondott megnyitó beszéde, köszöntője. Sokat tett azért, hogy követői eredményesen léphessenek nyomába akár intézetvezetésben, akár lapszerkesztésben, akár nemzetközi kapcsolatok szervezésében.

Irodalom

1. Dr. Georg Vámos: Die Zukunft des Papiers, das Papier der Zukunft- Akademischer Papieringenieur-Verein an der Technischen Universitaet Graz. Frühjars-Fachtagung 21.- 14 Mai 1985
2. Dr. George Vámos: Forest is Life, Wood is Wealth, Paper is culture. Finn Papírménökök Egyesületének 1985 évi közgyűlése, Helsinki, 1985 április 23-24
3. Paul Turel: A la mémoire de Georges Vamos, Revue ATIP, Vol.56 – no 5, Décembre 2002- Janvier 2003, 36.l.
4. Lothar Götttsching: Der Papierprofessor. Lebenserinnerungen, 2011 MEDU Verlag Dreieich bei Frankfurt/M, 228-229.l
5. Bán Zsuzsa: Európai ember in: A papír világa. Antológia. Táncsics Könyvkiadó, Budapest. 1974. 321-331.l.
6. Erik Kihlman: Papíripar 50.évf.5-6.sz. 2006. 164-166. l.
7. Lothar Götttsching: Papíripar 50.évf.5-6.sz. 2006. 167-170. l.

Hogy van Majsai Károly?

Gallóné Héring Judit

2012 az Olimpia és a Paralimpia éve. Ez utóbbit mindig ugyanazon a helyszínen rendezik pár héttel a nyári játékok után, külsőségekben, a sportolók számában, megbecsültségben, mára már szinte nem különbözik nagy testvérétől. Valószínűleg kevesen tudják, hogy riportalanyom, akivel 26 évig kollégák voltunk a KMF majd BMF Papíripari Tanszékén, versenyzőként résztvevője lehetett ennek a nagyszerű sporteseménynek. Éppen ezért, először sportpályafutásáról kérdezem...

– Gyermekbénulás következtében lettem mozgássérült, az asztalitenisz ragyogó terep volt annak bizonyítására, hogy nem érek kevesebbet ép társaimnál. Idén jubilálok, 40 éve kezdtem el versenyszerűen ping-pongozni. 1982-ben lettem mozgássérült válogatott, s ezzel kezdetét vette egy 14 évig tartó csodálatos nemzetközi sportpályafutás.

– Ha jól tudom számos nagyszerű eredményt értél el, bejártad a fél világot, erről hallhatnánk-e kicsi bővebben?

– Négy Paralimpián vettem részt, csapatban két éremmel is büszkélkedhetek. 1984-ben New Yorkban ezüstérmesek lettünk, 1988-ban Szöulban óriási csatában a kínai válogatottat verve szereztünk bronzérmet. 1992-ben Barcelonában csak későbbi aranyérmestől kaptam ki, de ennek ellenére nem tudtam dobogóra állni. 1996-ban Atlantában is érem nélkül maradtam, pedig saját kategóriában 4. voltam az akkori világranglistán. Világbajnoki ezüst és bronzérmem mellett Európa Bajnokságokon még összesen 9 érmet szereztem, melyek közül kettő aranyosan fénylik. Nagyon boldog vagyok, ezek az eredmények kárpótoltak mindenért!

-Atlanta után végleg abbahagytad a versenyzést?